

Воскресный

K. 6176

1934

1925
2400р

Центральная Научно-исследовательская библиотека

N 19

КИЕВСКИМ МЕТАЛЛОТРЕСТОМ

ОТКРЫТ с 1-го октября 1925 г. в г. Киеве, Петровск (Подол)
Верхний Вал, № 30

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ТОРГОВЫЙ СКЛАД:

С.-Х. МАШИНЫ (Молотилки,
сеялки, конные провода,
соломорезки, культивато-
ры).

МАСЛОБОЙНЫЕ ГАРНИ-

ГВОЗДИ (строевые, толевые,
подков. фасон.).

ГИРИ клейм. метрической си-
стемы.

ВТУЛКИ чугунные точенные

**ОТКРЫТ с 1-го октября 1925 г. в г. Киеве, Петровск (Подол)
Верхний Вал, № 30**

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ТОРГОВЫЙ СКЛАД:

С.-Х. МАШИНЫ (Молотилки, сеялки, конные провода, соломорезки, культиваторы).

МАСЛОБОЙНЫЕ ГАРНИТУРЫ (пресса, вальцы, жаровни).

ЖЕРНОВА мельничные, искусственные **КАМНИ**.

ГВОЗДИ (строевые, толевые, подков. фасон.).

ГИРИ клейм. метрической системы.

ВТУЛКИ чугунные точенные (всех размеров и №№).

ЦЕПИ футов., поводн. и др.

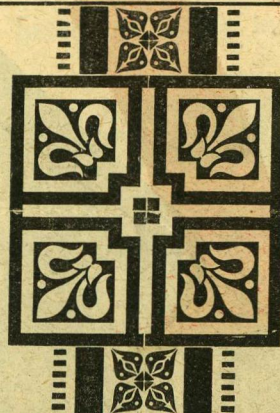
СИТА штампованные.

ТКАНИ проволочн. и др.

Товары отпускаются по заводским ценам на ЛЬГОТНЫХ условиях ПЛАТЕЖА.

КИЕВ, Петровск (Подол) Верхний Вал, № 30.

Правление Треста.

Ціна окр. № 30 коп.

№5 (47714X) „1925”.

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ВСЕСВІТ

№ 19

20-го ЖОВТНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

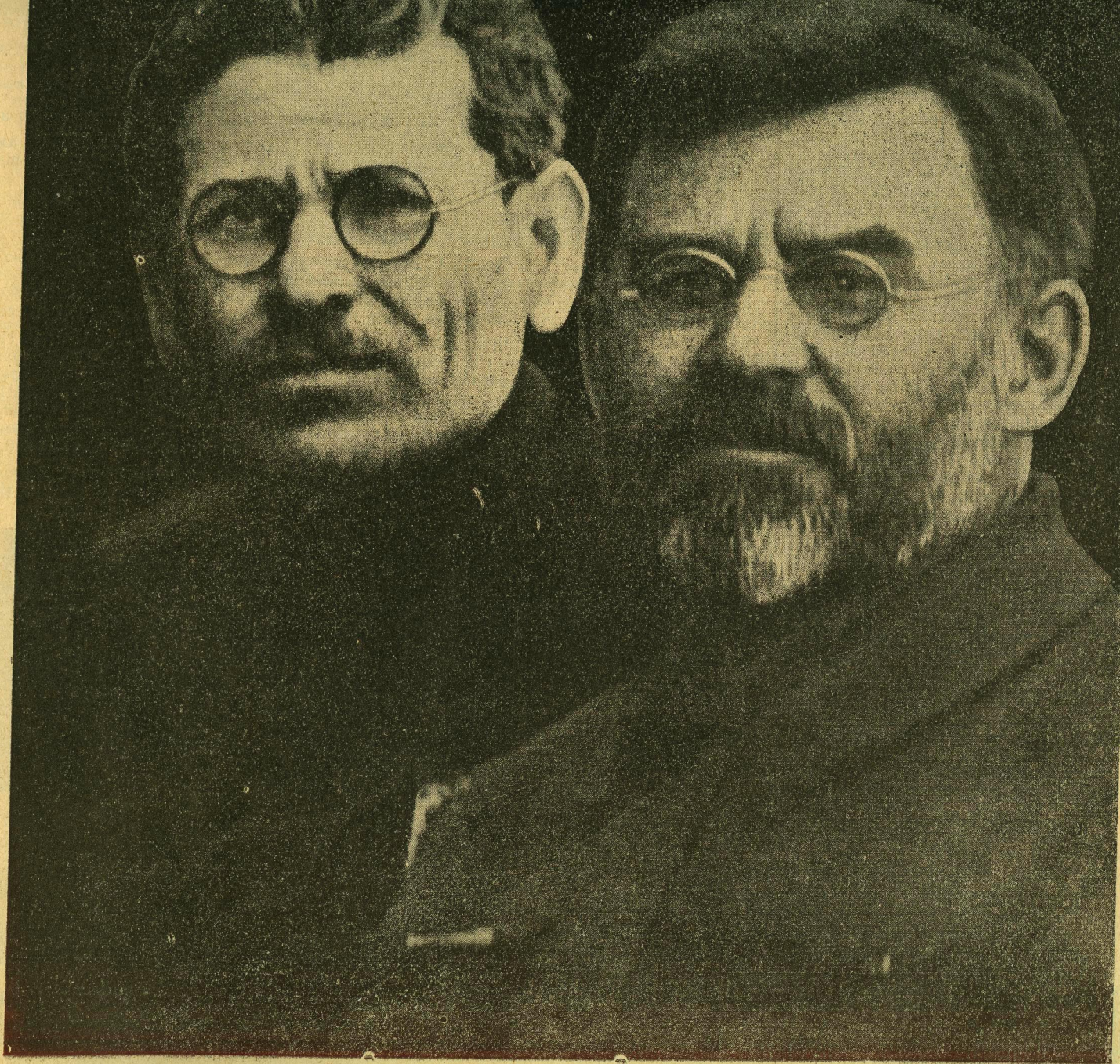
За редакцією В. БЛАКИТНОГО

РЕДАКЦІЯ:
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЗМІСТ ЧИСЛА: Оповідання: Клопотні річечка й спорні береги—М. Проскурівна; Каюм—В. Воруський; Річевий доказ—гумореска—Кость Котко. Нариси: На руїнах монастиря—К. Гордієнко; На кіно-фабриці в Криму—А. Чаров; Сучасна Палестина—Манді і ець; Пухкий Піріг—В. Ів.; Сорочинський ярмарок—І. Туркельтауб. Вірші: Сонети вечірні—Пономаренко. Кліше цик. „Червоний Друк”; фотогр. А. Плахтія; метранп.—П. Касапов і М. Зайцев.

До 1-х роковин АМСРР.

Голова ЦК АМСРР тов. Старий і тов. Г. І. Петровський.

КЛОПОТНА РІЧЕЧКА

≈ І СПОРНІ БЕРЕГИ

(Оповідання).

Марія Проскурівна.

Марія Проскурівна (Марія Степановна Семенко) нар. року 1860 в селі Кибинцях на Полтавщині. Не скінчивши навіть сільської школи, вона за допомогою свого брата дуже багато читала й рано виявила великий потяг до знання й літератури. Перечитала всіх російських і українських класиків. Сама писати почала давно, але лише в 1914 р., перед війною, пощастило видати три книжки «Уляся», повість, «Пані Писарка» й «Од сіна до соломи», оповідання, а також кілька дрібних оповідань у тодішній пресі. З того ча у аж до цих днів Марії Проскурівні не пощастило: маючи велику кількість надрукованих річей—рома ів, повістей,

Та річечка в долині біла, розділяла своїми берегами панське і бідняцьке. На самій горі, з одного боку жив Степурина. Його хатка з двома маленькими віконцями, як двоє очей у лобі, дивилася просто на той бік долини. На горі стояв здоровенний панський будинок і вся „яконовія“. Гарний будинок. Все миготіло золотом від нього в Степуриних очах. І дуже задумлювало все це його. А його хатка з панського будинку видивалася більмом на цю, або болячку на носі: вся чорна, обдірана, погана. Але в на стояла в найкращому місці гори—і хоч-не-хоч, а глянеш на неї. А далі пішли хатки нижче й нижче, й не так вже мозолили очі панському будинкові. Степурина хатку й панський будинок розділяла глибока долина з крутими берегами.

Степурина колись був кріпак, а тепер вільний житель села Кибинці. Вийде він за хату, сяде на призьбі проти панського будинку, смалить люльку та дивиться в панський двір. А думки так

* * *

Там росла, аж по-під хату, здорова хороша груша. Тіниста розпустила свої віти аж у чужий огорог, бо в своєму ніде було розправитись, бо малий він був.

Видиме діло, в таких людців, як ведеться, огорогдці не великі. Був ще й садочок, по-під горою слався аж на долину. Дерево поганеньке, все вкупі росло. А на самій долині—верби, сокори високі, хороші, товсті, як і на панському боці, росли. Видно звідти й перескочили сюди через річечку невеличку.

Ця річечка—невеличка, ну клопотна собі.

Було, як ідеш повз неї, усе вона мов спориться то з кимсь, кривдить когось та белькотить.

Берег панський і бідняцький, як вслухається,—поміж собою й з річечкою теж споряться, тай годі. Чути:

— Оце моє.

— Ні, моє.

— Неправда, моє.

— Ні, ні, моє, моє.

— Та що твоє? коли-то стало вже твоє? як по весні забігла ти сюди, то то вже стало все й твоє?

— Хоч по весні, а все-таки моє. Пан каже: „поки річка, поти й наше“.

Бідняцький берег аж зітхне, зубами скригдне, каже:

— Нехай твоє, а там вже скоро може буде й наше.

— Що? що кажеш?

— Нічого не кажу. Біжи собі вже швидче, не заважай ти нам...

Отак річечка біжить-гомонить поміж «рутими берегами, аж точиться та біжить, в ставок поспішає, гадає там буде краще. Вона з-під гори взялася, тут-же, на Таранівці й ніколи не висихає.

* * *

Сидить Степурина на призьбі й курить люльку за люлькою. Перед ним, в далені, розкинулось, немов на долоні, село і панський двір. Бачить Степурина все і знає що робиться,—ха ні недостатки, панські розкоші,—все це б'ється в його голові як внизу клопотна річечка об спорні береги.

Панський будинок стоїть серед села, на горі оквітчаний гарними сад-

Марія Проскурівна.

Марія Проскурівна (Марія Степановна Семенко) нар. року 1860 в селі Кибинцях на Полтавщині. Не скінчиши навіть сільської школи, вона за допомогою свого брата дуже багато читала й рано виявила великий потяг до знання й літератури. Перечитала всіх російських і українських класиків. Сама писати почала давно, але лише в 1914 р., перед війною, пощастило видати три книжки «Уляся», повість, «Пані Писарка» й «Од сіна до соломи», оповідання, а також кілька дрібних оповідань у тодішній пресі. З того ча у аж до цих днів Марії Проскурівні не пощастило: маючи велику кількість недрукованих річей—романів, повістей, оповідань,—будуча зустрінута за перші свої друковані твори великим співчуттям і визнанням з боку художньої критики, на неї досі не було звернуто заслуженої уваги. І лише тепер згадали про вже стареньку письменницю. Потроху витягаються зі скрині зшитки, потроху починають з'являтися в світ. Зараз, крім нашого журналу твори М. Проскурівни друкується в «Червоному Шляху» й ин.

У своїх старих недрукованих творах Проскурівна прекрасно змальовує сільський побут, виявляючи соціальну нерівність на селі, а також містечкове життя. Улюблений її мотив—це гірка доля наймита, головним чином в романтичному розрізі у М. Проскурівни добре композиційне почуття й прекрасна мова.

Все хикає—що робить, куди йде—важко дише, і давно—хто її не знав була такою.

Було в нього трійко дітей: один хлопець хороший, рослий, у батька вдався, і дві дівчини: одна ще—сюди-туди, а друга—вся в матір. Така-ж жовта, так і кашляла; ще молодю побіжить собі—дуже важко дише. І так—ні з того, ні з цього—захоріла, недовго полежала і вмерла.

Ганна тоді зовсім берега пустилась, зажурилась за дочкою. Заляже на тиждень, а то, дивись ти, встане, плута по хаті, що й робить. А далі й зовсім злягла.

Степурина з дочкою хату топить й хліб пече. А за хату часто виходить пожуритися, посидіти, подумати, відпочити й люльки посмалити. Чи літом, чи зимою, а він—все за хатою. Чи сидить, чи стоїть—все очі в панський двір, а думки—завірюхою йому в голову. «Пани, щастя й гозкіш. Одному отаке добро!.. Це—не—правда, неправда на світі... і кулаки йому стискалися і хотілося десь бігти безвість... Але він повільно виймав з рота люльку, плював да еко з серцем од себе і йшов до хати. В хаті не краще: жінка стогне, води просить і таким тоненьким голосочком. В хаті душно, серце мліє, на душі погано.

Степурина знов за хату тікає.

то то вже стало все й твоє? — Хоч по весні, а все-таки моє. Пан каже: „поки річка, поти й наше“. Бідняцький берег аж зітхне, зубами скригодне, каже: — Нехай твоє, а там вже скоро може буде й наше. — Що? що кажеш? — Нічого не кажу. Біжи собі вже швидче, не заважай ти нам... Отак річечка біжить-гомонить поміж крутими берегами, аж точиться та біжить, в ставок поспішає, гадає там буде краще. Вона з-під гори взялася; тут-же, на Таранівці й ніколи не висихає.

Степурина колись був кріпак, а тепер вільний житель села Кибинці. Вийде він за хату, сяде на призьбі проти панського будинку, смалить люльку та дивиться в панський двір. А думки так і снуються йому в голову,—то давні, пережиті, то теперішні, нові.

Степурина не молодий, років сорок. Сам здоровий і хороший, а вуса—вся його краса—широкі, повні, все задумані, в землю дивляться. Він часто їх підрізував, а вони все ростуть ще швидче, ще краще.

Була в нього жінка Ганна, жовтенька, поганенька собі.

то то вже стало все й твоє?

- Хоч по весні, а все-таки моє. Пан каже: „поки річка, поти й наше“.
- Бідняцький берег аж зітхне, зубами скригодне, каже:
- Нехай твоє, а там вже скоро може буде й наше.
- Що? що кажеш?
- Нічого не кажу. Біжи собі вже швидче, не заважай ти нам...

Отак річечка біжить-гомонить поміж крутими берегами, аж точиться та біжить, в ставок поспішає, гадає там буде краще. Вона з-під гори взялася; тут-же, на Таранівці й ніколи не висихає.

* * *

Сидить Степурина на призьбі й курить люльку за люлькою. Перед ним, вдалені, розкинулось, немов на долоні, село і панський двір. Бачить Степурина все і знає що робиться,—ха ні недостатки, панські розкоші,—все це б'ється в його голові як внизу клопотна річечка об спорні береги.

Панський будинок стоїть серед села, на горі оквітаний гарними садками. Під горою збився куточок маленьких хаток, немов полохлива отара, яку вовк зігнав до купи. З одного боку клопотна річка, з другого—широкий ставок на всю долину відмежовує панський маєток від бідняцьких городів. І далеко горою пішли панські левади, садки, городи, повилась широка дорога. Від самого будинку, через парк у поле, густо засаджена вона деревами. Над тою дорогою стояли маленькі хатки під один покрій.

Видно й понаставили їх пани над дорогою на те, щоб люди дивилися на велике диво, як до нашого пана їздило багато панів у гості.

Відомий німецький комуніст ВІТФОГЕЛЬ. Письменник. Його п'єса „Хто найдурніший“ йде цього сезону по багатьох театрах України.

Їдуть цугом в золотих каретах, у дивному вбранні, і коні, як змії в золотих колесницях. Тоді люди зі страху падали на землю й молились до панів, як до бога.

Як ідеш тією дорогою, та глянеш на її велику красу, та й у голові ніби все запереться. і метелики в очах заграють, а воно вже як увійдеш до парку, а там стоїть рваний будинок і з вікон страх-видла роти роззявляти, то й стане легше тобі на душі, бо панів і розкоши тієї нема вже тут і нігде.

А то цур йому, як було колись, хай не повертається воно. то вже будинок як зоминаєш, то аж здригнешся, а дома вже, аж як же зітхнеш, та й думаєш: цур йому, цур йому — хай не вертається, щоб одні розшували, а другі перид ними собаками лакали.

А сонце яке гаряче, як хочеться жить!

Ось наш і Степана сидить задуманий і дивиться на те давір'я пінське, а пінки роєм літають над ним.

Там колись пани його батька забили на пошні і лише за те, що він був усе задуманий та мовчазний. ані щось найшли у його, що він думає про світ звести. Ввечері...

Тов. Н. К. КРУНСЬКА в ХАРКОВІ. 28-го жовтня тов. Н. К. Крунська працює на роботі поширеного планування.

Тов. Н. К. КРУПСЬКА в ХАРКОВІ. 28-го жовтня тов. Н. К. Крупська приїхала до м. Харкова, щоб взяти участь у роботі поширеного пленума Ц.К.К. (б)У. Зустрічати її на вокзал прийшла сила народу. Тов. Крупська передала харківським робітникам привітання уряду СРСР.

А сонце яке гар-
як хочеться жити!

Ось наш і Степу-
рина сидить задуманий
та дивиться на те
подвір'я пінське, а
думки роєм літають
над ним.

Там колись пани
його батька забили на
конюшні і лише за те,
що він був усе задум-
аний та мовчазний.
Пани щось найшли у
нього, що він думає па-
нів із світу звести. Вве-
ли в конюшню, били,
били та все випитували:

— Скажи, що думаєш?

Кричав:

— Нічого, нічого, пани мої любі!

Пани не повірили: на смерть його забили.

А він був собі, як і всі люди, хіба що дуже мовчазний, та вуси такі,
як у нашого Степурина — у землю все дивилися, як він замислювався над
своїм життям.

Мовчав собі й нікому нічого не казав.

Пани бачили прокляті, що такі людина він не така, як усі — взяли вбили
таї усе.

Степурина зітхнув важко, витяг люльку з рота, плюнув далеко від
себе таї каже:

— Отакі були, прокляті, страшні, — а зітхнувши ще додавав:

— Таке тоді врем'я було: вискочить як чорт з пекла, коні, як змії
несуть, а золото та погони мигтять на ньому, аж тобі в очі сліпить. А
ти стоїш собі, як зроблений з калюжі, або з нірки виліз. Ну й дрижиш
перед ним і впадеш на землю, і знову в свою норку лізеш, тікаєш.

Бо ніщо тоді була людина, таї усе. А ну тепер хай зроблять таке!

Ось коли наш Степурина усміхнувся, а далі засміявся сам до себе.
Покотився його сміх з гори на долину й шлюпнувся аж в клопотну
річку.

А річечка той сміх понесла, аж у ставок.

Степурина знову каже сам до себе:

— Сю ніч пан утік. Де подівся ніхто й не знає.

І ще дужче зареготався. І пішов його сміх далеко по долині.

— Степурина знову каже сам собі:

— Сю ніч пан утік. Де дівся ніхто й не знає.

І ще дужче зареготався. І пішов його сміх далеко по долині.

— Чують, каже, прокляті, що лихо буде. Та вже й пора. Я знав, що
справа скоро з панамі буде, а не казав нікому: мовчав. Думав, нехай,
яко приїде ниточка до клубочка.

І сови та сичі вночі це віщували, як закричать, бувало, то аж волосся
вгору лізе. Таї не один, або два, а цілий десяток. Як вийдеш уночі надвір
темно: ока не видно таї чуєш і там, і там по двору кричать, аж скиглять,
немов голосять, таї не рік, таї не два, а років за три вже скиглять отак.
Я й думав собі, що скоро вам клятиги панам таки приїде край. Пора вже
вам розщитатися за всі ваші гріхи. Як і мого батька вбили нізачо,
так думаєте й минеться вам... Ні, ні: не минеться це вам, як бабі
жнива!

І він сердито схопився з призьби, плюнув далеко й ще сказав:

— Не минеться ніколи це вам, так і вийшло на моє. Казав Трохим
Прісін, що революція скрізь уже лютує: панів б'ють, аж тріщать. Скоро й
до нас приїде. Таї слід, бо заробили собі. Яка шуточка: нізачо вбити
чоловіка, та щоб і пропало це? Ні, ні, стривайте, голубчики, ось і ми за
вам приймемося. Ми вам усе пригадаємо: і на чію землю оця груша росте
і чого їй у себе нігде було розправитись... Утік, ич хитрий, уже і втік.

Посміхнувся, таї знову каже:

— Жінка з дітьми давно вже виїхала кудись, а він ще сидів, наста-
вивши вуха, а цю ніч і його вже не стало.

Сплюнув сердито, налаяв когось, що випустили цього солов'я, бо вже
не піймаєш його, потім вибив люльку об грушу і ще більш сердитий пішов
до хати.

А в хаті ще більший клопіт: бруд, порох і сморід, жінка хворіла й
давно, а це вже і зовсім залягла. Ледве чути просить пити. Степурина
подав кухля, а сам узяв стільця, сів біля порогу таї ще дужче замислився:
„Що-ж воно буде, як і жінка вмере? Хоч і погана була, та все-таки злидні
обганяла, а тепер мене й кури загребуть. Підпер лоба кулаком, а вуси
в діл дивились, із очей додолу закапали сльози. Кругом злидні.

Пробігла революція по всій нашій Україні. Багато де-кому й горя та
клопоту наробила, але-ж бідним селянам і радости. Скрізь кричали: земля
раз пани повтікли наша земля, гомоніли собі, стиха, бо гайдамаки вже
приїхали панам на захист. Замовкли знову наші селяни, бо чути: б'ють та
катують більшовиків гайдамаки б'ють і плакати не дають, закляті.

А наш Степурина саме ховав жінку свою. Удівцем остався, та ще й не
молодим. Замислився Степурина, аж вуси похилились. Був син Василь, та
порадила вчителька стати на пошту. Хлопець гарний, може щось і вийде.

Степурина радів із свого сина, що послунався але дома зостався сам з дочкою. Кепсько стало Степурині, а далі став думати, та й додумається до того, що треба шукати жінки.

— Що воно за життя,— каже сам собі,— чоловіка без жінки. Ось живу місяць, живу й другий, а жінка сама не приходить, значить треба шукать.

Як наліг шукати скди-туди, а тут уже: сорока сорочі, ворона ворні, кума кумі і... жінка тобі є. Степурина вуси підрізав, поголився й такий став молодчина, що хіба в казці сказать. І найшлась йому Софія покритка готовісінька, аж із другого села.

Софія здорова, червонощска ще й молода. Повінчалися.

Ходить Степурина п'яненийкий і приспівує та притоптує: „Отак зробив, шага згубив, а став шукати найшов п'ятака ха-ха-ха...“

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ. Спеціальні загони з собаками, що підтримують зв'язок з окремими позиціями.

Зажив тепер Степурина з молодого жінкою гарно, аж лихо сміється йому.

Жінка як метелик літає

Загнали кудись деникинців і в селі вже більшовики весело розпоряджаються.

Стали наділяти біднякам землі і наші молоденята взяли.

Взяли тай з цього сміються.

На другий рік молоді ніби ще краще живуть.

Просто одне без одного й кроку не ступить.

Дітей не було, а вони й раді, що ніхто їм не заважає.

Промайнула й ще одна зима і потім сніг річечками з гір.

Наша річечка клопотна знову загомоніла: булькотить та шумить на весь околодок.

Тільки її й чути.

Знову чути споряться береги, та вже сміючись:

— А що, наше таки право?

— То й що! Ри думаєте надовго ваше?

Он ворожка казала, що повернеться Деникин..

На це засміялася річечка тай каже:

— Бабські це вигадки, бо не бачити вам деникинців, як і ваших панів.

Отак гомоніла річечка та спорила, аж до вечора. Та не слухав з призьби її, Степурина.

Молодим було й зараз хороше.

Потопили більшовики деникинців у Чорному морі, вільно зітхнули й почали рани гоїти та на своїй землі хазяїнувати.

Та налякав міх так, що й торба страшна стала.

Пішли знову чутки, (буржуї не дрімали, різні слухи випускали), що вже Миколай Миколаєвич іде, і цей увесь світ завоює.

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ. Спеціальні загони з собаками, що підтримують зв'язок з окремими позиціями.

Зажив тепер Степурина з молодю жінкою гарно, аж лихо сміється йому.

Жінка, як метелик літає.

Сюди туди митнеться і все, як золоту блищить.

Скрізь чисто, гарно й хороше.]

Жінка й дома порається й до людей піде заробить.

Радіє Степурина не тому, що лихо втекло, а що в хаті жінка молода утоми не знає.

Степурина й на полі косить — обличчя на сонці сміється: його Софія в'яже, загібає й снопи складає, а сама аж жаром пашисть.

Вечером додому йдуть холодком веселі хороші.

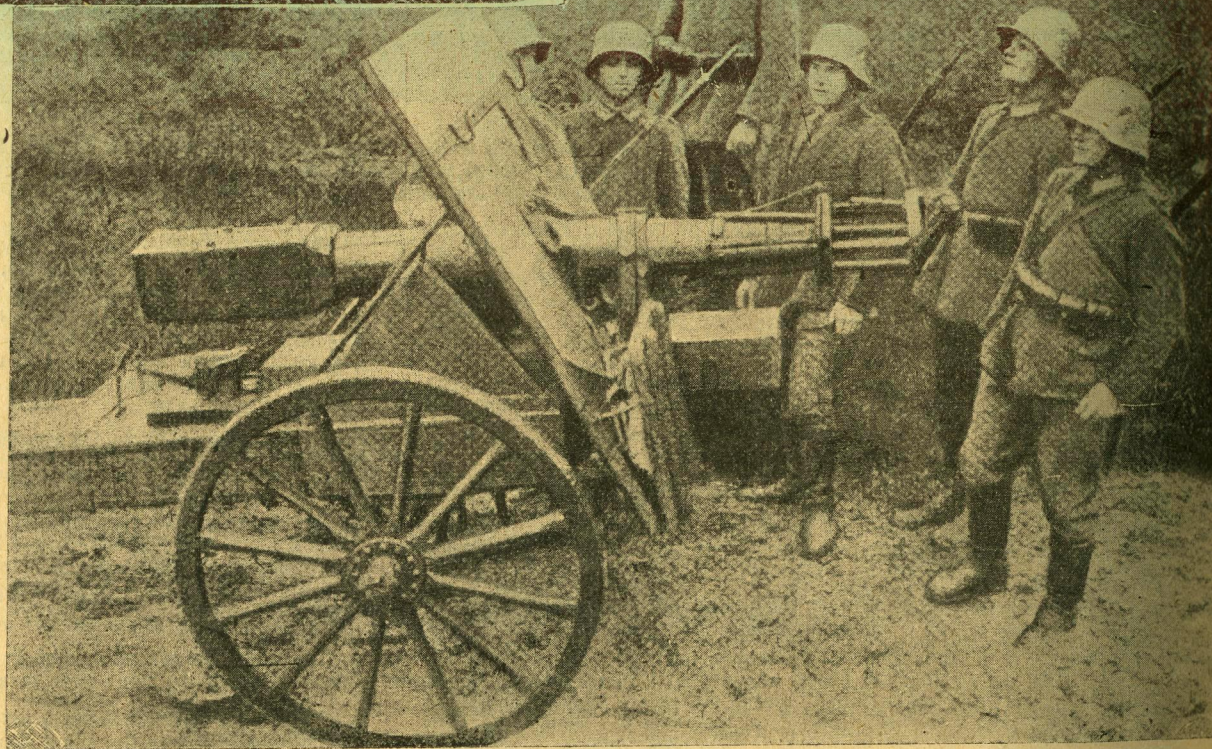
Пожали, повозили, сміючись удвох змолотили й незчулись де й осінь узялась, а потім і зима.

Посватали люди їх дівчину — видали й осталися сами.

Ім і байдуже навіть краще, що дітей немає, ніхто їх щастю не заважає.

Ось уже й Петлюра втік. Уже їм і це нічого. Щось уже й про приїзду за хатою забув Степурина, забув і про клопотну річку та спірні береги. Сміються наші молоді, тай годі, і живуть собі, як ті маківки на вгороді цвітуть. Степурина вже тепер більше за собою дивиться: вусам ходу не дає, підстригає, та що-суботи голиться.

Отак прожили вони рік, як один день, незчулись коли він і пройшов. А за цей рік скільки того горя та сліз розлилось. Ось на лінії з пушки стіляють: (гонять більшовики Деникіна) т, ах-трах і впала в селі бомба.. трах-трах, впала в селі й друга... трах-трах, впала в Степурина в дворі й третя, тай убила в них поросятко. Вискочили з хати наші молодята, посміялися собі тай годі, і знову до себе в хату, як тхир у нору.

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ. Дерев'яна гармата, замість старовинних заборонених Версальською угодою, збудована для німецьких маневрів.

Турбує це молодих начальників, не дає за діло по справжньому взятись.

А наш Степурина все ще живе своїм щастям, немов у холодочку під жару холодної води попиває.

Нічого не чує й нічого не знає.

Та на третій рік і його лихо спіткало.

Стала щось його Софія хороша та молода хоріти.

Що день, що два той година, а за місяць вона вже як жовтняк ходила, бо-ж кого лихо красить.

Та й стала вона з
молодої та хорошої брид-
кою бабою.

І зігнуло її жовту аж
в дугу.

Перелякався наш
Степурина на смерть.

Став питати, та чого
воно, та як воно.

А Софія почервоніє,
та :

— Я, мов, нічого не
знаю!

А сама вже як жовта
квітка ходить.

Степурина, як неса-
мовитий закричав.

— Треба-ж людей
кликать.

Почалися ліки.

Ну зразу бабів накли-
кали.

А з них одна гарно
знає, а друга ще краще.

— Це дурниці — ка-
жуть, — видиме діло, з
людей сталось.

Довго, довго шептали
та різним зіллям напува-
ли, мало й у яму Софії
загнали!

В Степурина нарешті
терпець увірвався.

Розігнав бабів, запряг
пряжку й до лікаря у
місто повіз свою Софію.

Подивився лікар на хору тай почав лаятись, що з такою хворобою
сидять собі дома й не лкуються, а коли вже й допомогти не можна тоді
й згадають про лікаря.

Що далі, то й гірше Софії: ніякі вже ліки не помагають. Степурина
став за хату вчашати. Курить люльку за люлькою. Дим ходить попід стріхою
між грушею й далеко в небо залітає. А вуси знову відросли й дивилися
землю. Журився наш Степурина й тяжко журився. А тим часом Софія
зовсім злягла й о Покрові — вмерла.

І знову zostався наш Степурина та ще й зовсім самотнім. Ходить, як
гірля: постарів, обріс і вуси аж додолу схилились. Зовсім руки опустив.
Тут і холод великий почався і білої куле в трубі...

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ. Польови вправи німецької кінноти в присутності Гінденбурга.

Сидить Степурина за хатою не одну ніченьку, а вже аж доки знову
клопотна річечка заспорилась з берегами, чи вернуться пани, чи про-
пало все.

Сидить старий та худий і ладу вже не дасть своїм думкам: то з
будинком драним разом зітхає, що їхнє власне щастя розтало та раптом
кулаками до нього затрясе.

Уже й травицею запахло й дикі гуси пролетіли, земля почала парувати
і ще раз сидів Степурина на призбі за хатою та вже розмовляв з старими
панами:

— За віщо ви кляті мене бачили...

В Степурина нарешті терпець увірвався.

Розігнав бабів, запряг конячку й до лікаря у місто повіз свою Софію.

Подивився лікар на хору тай почав лаятись, що з такою хворобою сидять собі дома й не лкуються, а коли вже й допомогти не можна тоді лиш згадають про лікаря.

Що даліше, то й гірше Софії: ніякі вже ліки не помагають. Степурина став за хату вчашати. Куриць люльку за люлькою. Дим ходить попід стріхою поміж грушею й далеко в небо залітає. А вуси знову відрости й дивилися в землю. Журився наш Степурина й тяжко журився. А тим часом Софія зовсім злягла й о Покрові — вмерла.

І знову зостався наш Степурина та ще й зовсім самотнім. Ходить, як та гір: постарів, обріс і вуси аж додолу схилились. Зовсім руки опустив. А тут і холод великий почався і вітер гуде в трубі, тріскотить у печі та ще більшу тугу наганяє а темна тиша, як із вікон того будинку, жене того з хати. І сидить Степурина серед ночі один, як палець, на призьбі за хатою. Кругом нього дерево шумить, та груша мерзлыми гілками по обличчю б'є і в вуха нашіптує: „Сам, Степане, зостався, сам... ну посидь-же тепер біля мене...“.

І сидить Степан на холоді та люльку курить, а гляне на той бік одиної на драгий будинок, покиває головою тай скаже:

— Отак значить: і ти сирота і я сирота... в тебе землі, в мене жінку тай зостались у нас лише сови на вікнах.

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ. Польови справи німецької кінноти в присутності Гинденбурга.

Сидить Степурина за хатою не одну ніченьку, а вже аж доки знову клопотна річечка заспорилась з берегами, чи вернуться пани, чи пропало все.

Сидить старий та худий і ладу вже не дасть своїм думкам: то з будинком драним разом зітхає, що їхнє власне щастя розтало та раптом кулаками до нього затрясе.

Уже й травицею запахло й дикі гуси пролетіли, земля почала парувати і ще раз сидів Степурина на призьбі за хатою та вже розмовляв з старими панами:

— За віщо ви кляті мого батька вбили?

— Але не міг уже встати. Ізнову закричав:

— Ого-го... які поїхали хороші... та всі в золоті... і батько з ними... Тату, тату скакайте сюди, бо он пани... скоріше тікайте!.. Дивіться: вони Софію повели!!!

Степурина схопився вже бігти і біля призьби впав.

На другий день сусіди поховали Степурина, коли так хороше горіло сонце.

Марія Проскурівна.

М. Йогансен.

С Т Е П.

Маркс бороду у жито занунив,
Проміння в степ посіяв золотаве
Мільйони зерен, мільйони снів,
Сипнув у поле, кинув на отави.

А небом їдуть водяні вози
Над океаном орної країни,
Старий Чумак береться за гузир
І хмарам набатовує на спини.

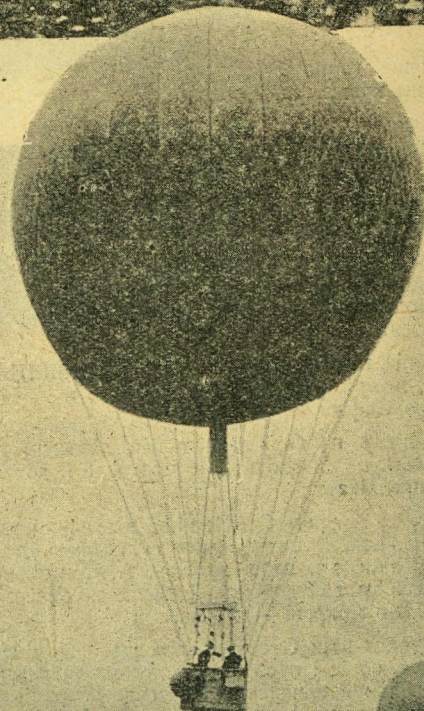
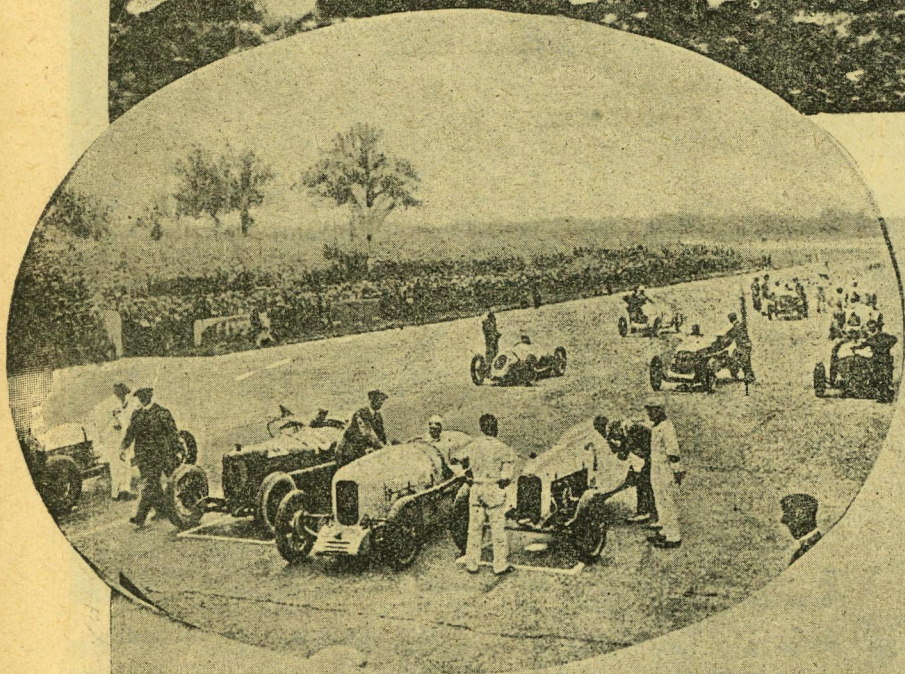
По берегах повстання і пісень
Над ріками радянських революцій.
В далеку путь налагодився день
Й ховає сонце в сивім капелюсі.

Центральна Науч.
учебная библиотека

ВСЕСВІТНЯ

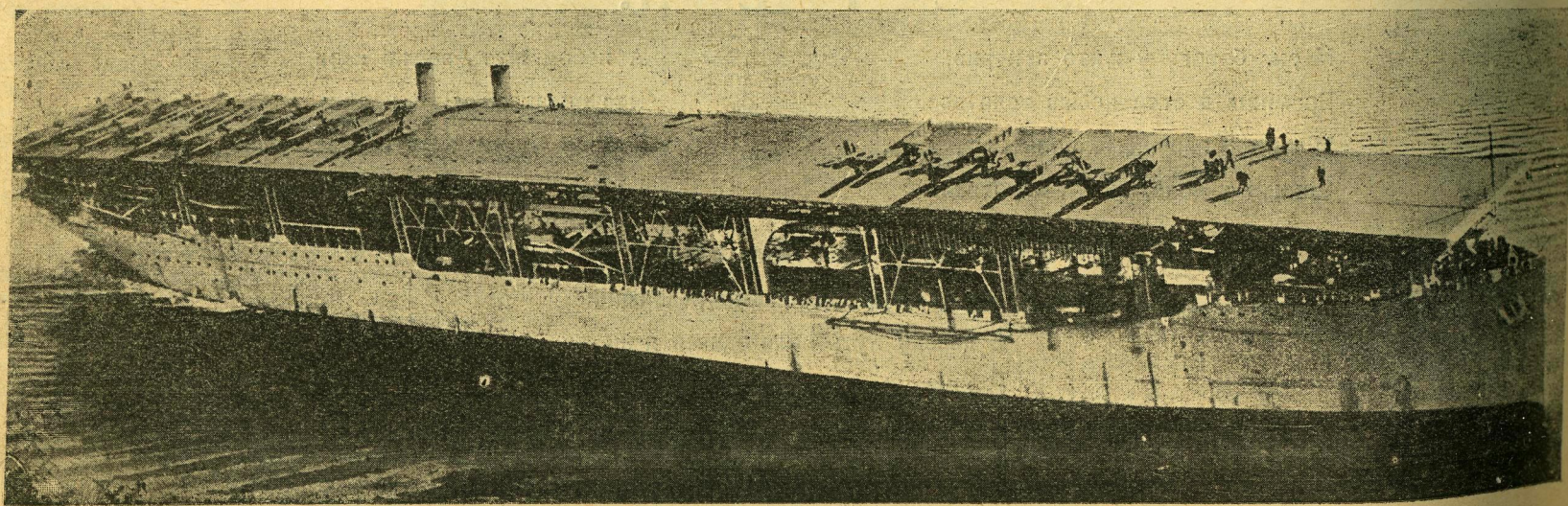

Американські маневри.
Димова завіса.

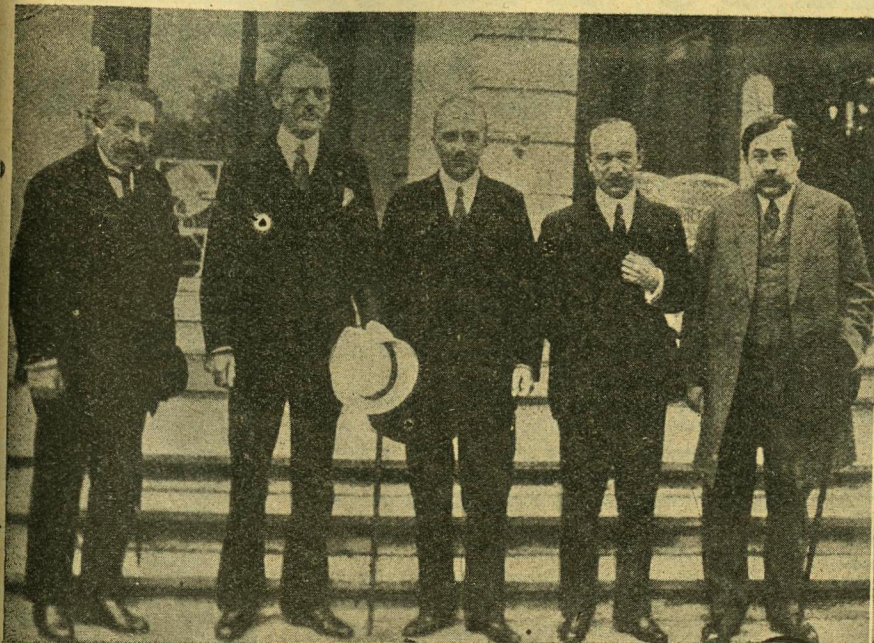

У день 25 роковин польоту першого дирижаблю сист. Цеппелін у Фрідріхсгафені відбулись змагання повітряних шарів. В овалі—Інтернаціональні авто-гонки в Могеді (Італія).

Аеродромне судно американської флоти з 14 аеропланами на верхній палубі.

І Л Ю С Т Р А Ц І Я.

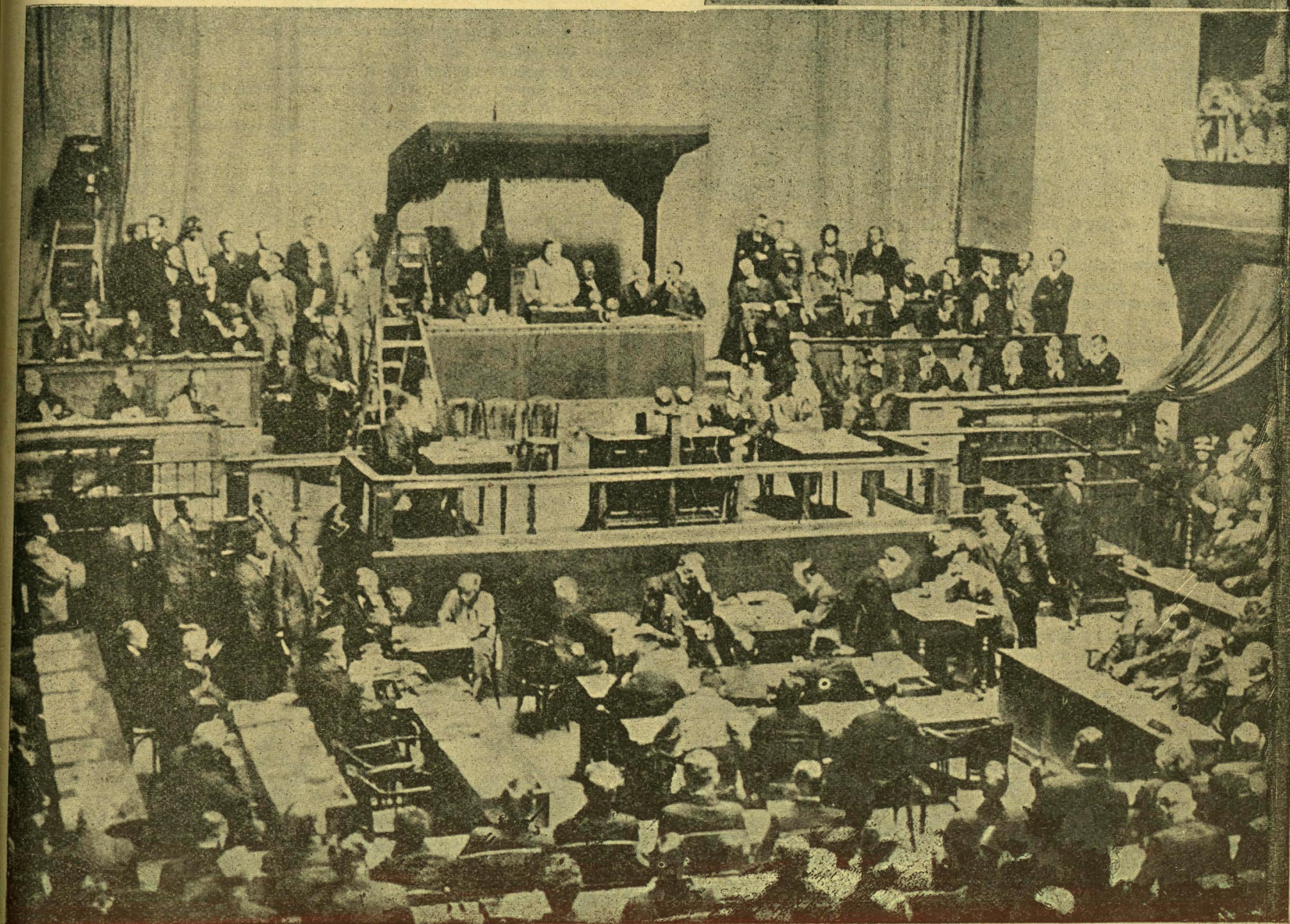

Остання сесія лігі націй.

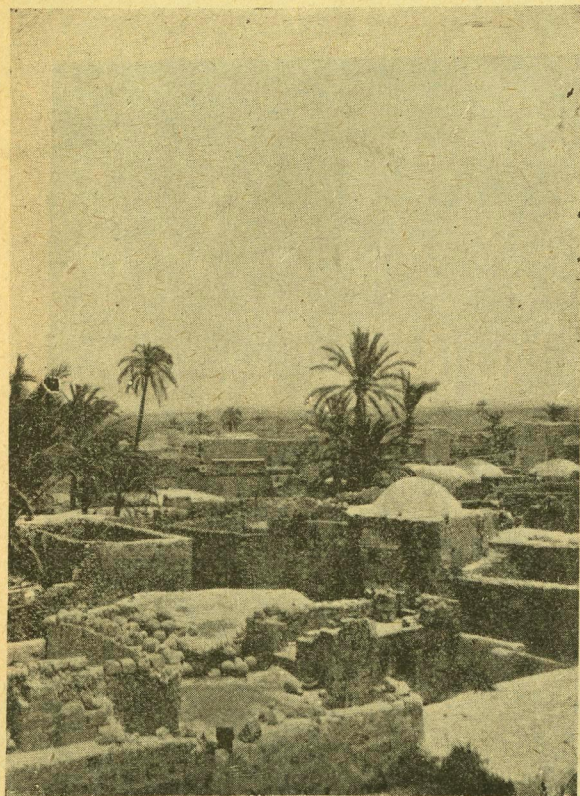
Зверху—після засідання лігі націй—зліва направо: Бріан (представник Франції), Чемберлен (представник Англії) Бенеш (представник Чехо-словащини), Соціїлаз (представник Італії), Пенлеве (представник Франції). Праворуч.—Вхід у будинок засідань лігі націй. Внизу.—Засідання лігі націй у Женеві. Пенлеве, як голова, проголошує останню промову перед поверненням до Парижу.

Праворуч.—Вхід у будинок засідань лігі націй. Внизу.—Засідання лігі націй у Женеві. Пенлеве, як голова, проголошує останню промову перед поверненням до Парижу.

СУЧАСНА ПАЛЕСТИНА

Палестина. Місто Ліда в околицях.

біля восьмої частини її орється, та? й то примітивно дерев'яним, залізом тільки окутим ралом.

Жарко там, сухо. Весну, літо і осінь не буває дощу. Рідко й хмари бувають. Палить гаряче сонце, вигорає трава, загигає рослинність і тільки поля зеленіють та зелено-сірим, пилом покритим листом, трепочуть масличні дерева.

Лише пізньої осені починають падати дощі і ллють цілу зиму до весни. За три місяці опадів буває більш ніж у нас за весь рік.

І з осінніми дощами все починає зеленіти, як у нас на весні. Зимові зливи часто шкодять садам та оселям.

А по ранній весні квітне все і незабаром знову палке й гаряче сонце все палить, нищить, горить все...

Біля Яфи, та місцями в Іорданській долині, рослинність напів тропічна. Чимало пальм вахлярових та фінікових, ростуть банани, сила гіган-

Маленька країна Палестина. Разів у п'ятнацять менше за Україну. І людей живе там не багато. Трохи більше за 700.000 чоловік.

І хоч вважають її за країну єврейську, але євреїв там живе всього 115.000.

Бідна, убога країна. З двох боків до неї підходить пустеля і гарячий подих її відчувається майже у всій Палестині.

Грунт—кам'яно-вапняк сірий і голій. Навіть по нивах скрізь, наче хто навмисне розсипав, — більші і менші шматки того-ж сірого каменю.

Більшість землі лежить без обробки. Тільки щось

Там жінка-рабіння. Її купують у батька і далі доля її—праця, праця і праця.

Чоловік лише виоре землю та поїде побазарує. Решту все робить жінка. І частенько можна бачити, як чоловік їде на ослі, а позаду пішки їде жінка і несе тяжку ношу на голові. Вони все носять на голові і глек із водою, і хліб з поля і корзину з городиною, чи з чимось ще...

Що багатіший чоловік, то більше жінок він має, тим менше сам працює.

Подекуди ближче до міст почали араби за останній час переходити до більш інтенсивних культур. Розводять виноград, садять мигдаль, викохують апельсини дерева.

Ліпше живуть євреї-колоністи.

Вони приїхали з грішми; вони по тих країнах, де жили раніше бачили культурне життя.

Будинки в них з цегли, або з тесаного каменю, біля хати садок.

Вони більше працюють над інтенсивними культурами виноград, мигдаль, апельсини.

Сіють хліб. Обробляють землю краще за арабів і земля у них ліпше родить.

Ворогують вони між собою. Почувають араби, що колоністи євреї сильніше за них економічно; бояться, що одбируть від них землі.

Оті вкриті каменями ниви, які так тяжко орати, а без яких і прожити буде неможна.

Частина селян-арабів виграла від цієї колонізації.

Вони продали частки своїх земель, і на ті гроші завели інтенсивні культури і зараз з решток землі мають прибутків не менше ніж з цілого свого поля.

Але більшість арабів не є власниками своєї землі. Вони сидять на землі араба-поміщика. Той її продає колоністам і тим хто раніше сидів на цій землі, що зробив її, хоч бодай як лодючою потом своїм і батьків своїх, треба її залишити.

Тут часто доходить до кривавих сутичок.

Бо селяни араби вважають землю за свою—і батько, і діди, і прадіди його обробляли цей класоту землі своїми руками. Але на підмогу арабському

Арабки йдуть по воду.
Ззаду видно хати.

біля восьмої частини її ореться, та й то примітивно дерев'яним, залізом тільки окутим ралом.

Жарко там, сухо. Весну, літо і осінь не буває дощу. Рідко й хмари бувають. Палить гаряче сонце, вигорає трава, загибає рослинність і тільки поля зеленіють та зелено-сірим, пилом покритим листом, трепочуть масличні дерева.

Лише пізньої осені починають падати дощі і ллють цілу зиму до весни. За три місяці опадів буває більш ніж у нас за весь рік.

І з осінніми дощами все починає зеленіти, як у нас на весні. Зимові зливи часто шкодять садам та оселям.

А по ранній весні квітне все і незабаром знову палке й гаряче сонце все палить, нищить, горить все...

Біля Яфи, та місцями в Йорданській долині, рослинність напів тропічна. Чимало пальм вахлярових та фінікових, ростуть банани, сила гігантських кактусів, гаї апельсинів.

Це все тільки біля річок, або там де є штучне зрошення.

А де менше води там лише масличні дерева та кактуси, що їх, як у нас дереву, насаджено замість огорожі.

Бідно і нужденно живуть арабські селяни. Тяжка їх праця і мало родить земля. Звичайно утричі повертає вона йому зерно, що сіє він по весні, чи в-осені. А коли вродить самп'ять він вважає себе вже щасливим.

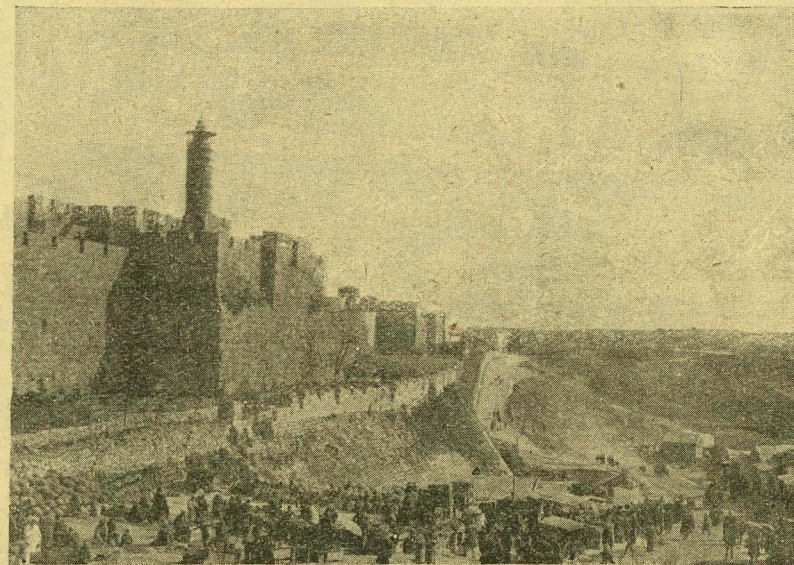
Некультурний і бідний, він оре землю так, як орали колись його прадіди. Не оре, а дряпає землю своїм ралом. А часто буває, що розкидає зерно пшениці по неораному полю, а тоді вже пройде по ньому ралом, що злегка землею те зерно притрусить і край вже.

Машин він жадних не знає. Хліб жнут серпами, або виривають з коріннями. З поля хліба не возять. Араб-селянин такий убогий, що й воза не має. Хліб переносять з поля до дому жінки. Там його на току гарманиють або впрост биками, або їх запрягають у пристрій окремий—дошку, що знизу на неї набито гостре каміння. На дошку стає араб і поважно гонить воли. Заодно й вимолочує зерно, і ріже соломі, наче на січку.

Коней селяни майже не мають, лише бики, осли та верблюди. Верблюдом роблять усе: і землю оруть, і каміння та поклажу різну возять і на базар ним їздять.

Хати низенькі, тісні, без вікон. Їх складено з грубою нетесаного каміння. Хто багатіше—робить хату з цегли-сирцю, робить лише там, де на місці можна дістати глину.

Одягнені вбого. Чоловіки носять тюрбани і довгі халати, на зразок тих, що у нас носять бурсаки. Жінки хоч мусульманки, а ходять без чадри, не закривають обличчя.

Стіна Єрусалима біля Яфських воріт.

Оті вкриті каменями ниви, які так тяжко орати, а без яких і прожити буде неможна.

Частина селян-арабів виграла від цієї колонізації.

Вони продали частки своїх земель, і на ті гроші завели інтенсивні культури і зараз з решток землі мають прибутків не менше ніж з цілого свого поля.

Але більшість арабів не є власниками своєї землі. Вони сидять на землі араба-поміщика. Той її продає колоністам і тим хто раніше сидів на цій землі, що зробив її, хоч бодай як лодючою потом своїм і батьків своїх, треба її залишити.

Тут часто доходить до кривавих сутичок.

Бо селяни араби вважають землю за свою—і батько, і діди, і прадіди його обробляли цей кляпоту землі своїми руками. Але на підмогу арабському пану й колоністу приходить англійський закон, суддя, поліцейський і хоч не хоче араб-селянин, а нарешті його вигонять з поля і з хати.

Найбільші місця в Палестині—Єрусалим та Яфа.

Яфа найбільший порт, через який переходить майже вся зовнішня торгівля.

Ввозять апельсини, маслини, вино. Ввозять: мануфактуру, узуття цукор, тютюн, картоплю, хліб, ліс і т. інше.

І од нас туди ввозять чимало: лісу, цементу, дощок, борошна, цукру.

Ввозять значно більше, а ніж вивозять. Бо Палестина не в стані прожити з того, що там виробляється.

Сама Яфа—як і інші східні міста.

Брудно, вулиці вузькі, скрізь гамір, крик; все сорокате, барвисте.

Рядом з нею, як її частина росте нове місто—Телавів.

Його будують за європейськими зразками—вулиці широкі, частину їх асфальтовано, садки і т. и.

Тут живуть виключно євреї, буржуазна частина їх.

Бо робітник євреї, що сам будував ці гарні будинки Телавіва живе десь на пісках, в дощаних бараках.

А молодь часто й зовсім не має помешкання, ночує десь у садку або і впрост на даху.

Яфа це ворота, через які входить до Палестини головна маса емігрантів-сіоністів. Тут вони вперше пробують щастя.

Хто з грішми приїхав купувати землю, будує дома, починає торгівлю.

А більшість їде до Телавіву, таскати на плечах каміння на третій, четвертий поверх будинків, що стро-

Арабки йдуть по воду.
Ззаду видно хати.

яться, хоч не собі, так зате для своєї, для власної єврейської буржуазії, бо самому йому там зараз не доводиться жити.

А доведеться може колись, коли стане свідомим своєї сили, коли добре в чому справа.

Заробляє робітник 30—40 піястрів. Це на наші гроші 3—4 карбованця.

Але життя таке дороге, що ті з робітників, що мають родину, ледве чи виробляють на хліб, гурки та баклажани.

Кімната в підвалі на місяць 30 карб., фунт м'яса карбованець, масло $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ карб.

А до того ще й часто без роботи сидять.

Тут в Палестині у багатьох з них скоро з голови виходить сіонистичний туман і багато тих, що приїхали сюди як гарячі націоналісти, що радо йшли на всяку роботу, на всякій злидні, аби послужити своїй рідній єврейській буржуазії збудувати національну буржуазну державу скоро міняють свої думки.

Скоро ставали свідомі своїх класових інтересів.

За останні часи все більше й більше впливу тут має ще молода правда, комуністична партія, що міцніє все більше.

Єрусалим в ньому сімдесят тисяч мешканців. З них 40000 євреїв.

Тисяч двадцять арабів, а решта: греки — вірмени, європейці всіх націй.

На зовні зберіг він багато ще від біблійських часів — тіж типи одяга, мабуть, такі-ж і базари, де крику і фарбів більше, а ніж товарів.

Він центр трьох релігій — єврейської, християнської та мусульманської.

Кожна з них має тут свої головні святині — церква, що стоїть над Голгофою, рештки західної стіни храму Соломона, мечеть Омара, сюди ще так ло недавня тяглися думки десятків мільйонів людей, сюди що-року приїздило тисячі і десятки тисяч прочан з усіх країн світу.

Добре на цім заробляли і попи, і рабини, і мули.

Брали за все — і за те, що показують, і за те, що розказують, і за свічку і за камінчик з святої землі.

Ці звички і ці манери залишилися ще й зараз.

Тільки прочан щось не видко. Принаймні тої маси, що була раніше...

І церкви й мечеті порожні...

Єрусалим зараз в Палестині центр єврейської культури — тут централь-

що зможуть залити кров'ю, як це роблять в Єгипті.

Їх хоч не видко, але рука їх почувается всюди.

Хто зна, чи довго ще так для них буде..

Повстання друзів в Сирії викликає співчуття й серед споріднених їм племен у Палестині.

Росте, вибивається з шовіністичних кайданів, класова свідомість єврейської трудової маси.

Між Сирією і Єгиптом лежить Палестина. Мабуть і в ній недовго пробуде та тиша, якої хотіли англійці.

Арабські жінки переносять додому хліб з поля.

Арабські жінки біля хати готують їжу.

Арабські жінки
біля хати готують їжу.

Кожна з них має тут свої головні святині—церква, що стоїть над Голгофою, рештки західньої стіни храму Соломона, мечеть Омара, сюди ще так до недавня тяглися думки десятків мільйонів людей, сюди що-року приїздило тисячі і десятки тисяч прочан з усіх країн світу.

Добре на цім заробляли і попи, і рабини, і мули.

Брали за все—і за те, що показують, і за те, що розказують, і за свічку і за камінчик з святої землі.

Ці звички і ці манери залишилися ще й зараз.

Тільки прочан щось не видко. Принаймні тої маси, що була раніше...

І церкви й мечеті порожні...

Єрусалим зараз в Палестині центр єврейської культури—тут центральна бібліотека, тут школа середня, тут зародок вищої школи.

По школах єврейських навчання переважно старою єврейською мовою. З жаргоном ведуть боротьбу. В Єрусалимі і в Яфі видаються декілька часописів—єврейською, арабською і англійською мовами.

Справжніх сучасних господарів Палестини—англійців, майже не видко по вулицях...

Вони вміють так вести свою колоніальну політику, що їм не треба багато мати англійців, щоби керувати життям країни, щоби її визискати.

Ліпше внести розбрат серед народів, що живуть тут, загострити національні суперечки, роздори, їх підтримувати, роздмухати огонь, з якого вони сподіваються не буде страшної пожежі, а коли спалахне десь, гадають,

... Землю орють примітивно...

Є чимало ознак, що там не все вже гаразд. Все складніше життя. Заплутуються взаємовідносини.

Почувається, що нетривкий сучасний стан. Шукають інших шляхів. Думки багатьох линуць до С. Р. С. Р. і до неї почалася вже зараз досить численна рееміграція.

І. Мандрівець.

Ж н и в а.

Журиться жито під жаткою,
Клонить колосся налите,
Десь перепілонька падає:
— Ой, де ви, розгублені діти?

З перевеслами ходять в'язальники,
А сонце, аж капає воском;
Нема економів, начадників—
Лани перейшли до колгоспу.

Засівають снопами дебелими
І копами лан колективу,
Покривають піснями веселими
Багате республіки жниво.

Нехай хмуряться ситі ображені,
Хай сердиться панство багате;
На всесвіт ми трудящим скажемо:
— Пора і для себе вже жати!

* * *

...Журиться жито під жаткою,
Клонить колосся налите,
Десь перепілонька падає:
— Ой, де ви, розгублені діти?

Вас. Яблуненко.

Донбас.

О, Донбасе Камінногранний,
Радянська домна і мартен,
невтомний край, підйомні крани,
магніт, і рух, і темп.

Чи пам'ятаєш мову предків?
Мені-ж потрібна мова та,
що значе в нетрах вагонетки
тривожний рух—руда!

У низ! У глиб! Криничні кліті.
Залізне стій на кулаки.
Породи лихтарем облиті,
ще лезо в межі скиб.

Дубков Єфим.

„СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК“.

Державна Українська Опера.

Цього року Харківський оперовий театр перетворено на Український Академічний Театр опери та балету. Після великої попередньої підготовки сезон відкрито було 3-го жовтня урочистим засіданням, на якому були представники робітничого та радянського суспільства. Після урочистого засідання показано було виставу — оперу „Сорочинський Ярмарок“, що увійшла в репертуар нинішнього сезону.

Черевик кум зв'язані.

композитори. Сюжетом для неї, як відомо, взято повість Гоголя тієї ж назви.

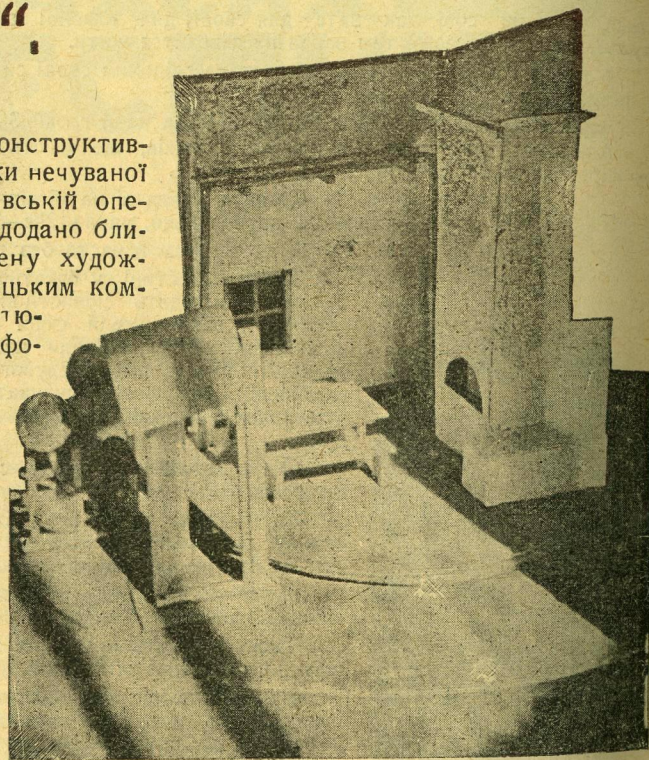
Харківський Оперовий Театр, відкриваючи цією оперою се-

До цієї конструктивної установки нечуваної ще на Харківській оперовій сцені, додано блискуче зроблену художником Петрицьким композицію костюмів та бутафорії. Ніщо не було перебільшено, але все ждивно нагадувало дійсність. Убрання, бутафорія і світлові ефекти вистави давали блискуче видовище для ока. У виставі брав участь також балет, що виконував циганські танці та гопак. „Сорочинський ярмарок“ вдався і з вокального боку: хоч у виставі більшість ролів розподілено серед молоді, однак, через те, що у всіх виконавців були добрі і свіжі голоси, з музичного боку вистава теж вдала.

Щоби збільшити й поліпшити музичний бік вистави, перед 2-ю дією вставлено відому симфонічну картину Мусоргського „Ніч на Лисій Горі“, що її блискуче провів диригент оперового оркестру Л. П. Штейнберг.

Уся вистава—яскрава, барвиста, радісна.

У музичному житті української столиці „Сорочинський ярмарок“ безумовно—велика подія.

Макет до другої дії худ. Петрицького.

Черевик кум зв'язані.

композитори. Сюжетом для неї, як відомо, взято повість Гоголя тієї ж назви.

Харківський Оперовий Театр, відкриваючи цією оперою сезон і починаючи нову еру в історії українського мистецтва, не обмежився тільки перекладом тексту на українську мову. Завдання театру було ширше — відійти від оперового шаблону і дати стару оперу в новій трактовці і в новім художнім оформленні. З цією метою постановщики опери (режисер Боголюбов і художник Петрицький) підійшли до „Сорочинського Ярмарку“, як до гротеску, тобто, до перебільшеного змалювання того смішного, на нашу думку, що є в старому побуті. Інакше кажучи, „Сорочинський Ярмарок“ мусив виявитися перед публікою не як реальна картина минулого, а як явище, відзеркальне не у кривому дзеркалі нашої сучасності.

Здійснюючи поставлене перед собою завдання, постановщики, насамперед, реформували всю сценічну площадку. Замість звичайних реалістичних декорацій, на сцені, що крутилася, зроблено конструктивну установку, яка дуже скупими і скромними засобами показувала глядачеві установи та заклади, що існують на ярмаркові. Радіусами, обгорнутими простим сірим полотном, і відповідними написами глядачеві показують, що тут — кузня, далі — шинок, а там — хата Черевика. В конструкції художника все це було сполучено до купи, але через те, що сцена крутилася, можна було, пересуваючи окремі частини конструкції, показувати глядачеві те, що потрібно по ходові п'єси.

писав композитор Мусоргський, не задовго до смерті, а після його смерті її оброблювали різні російські

таві брав участь та- кож балет, що виконував циганські танці та гопак. „Сорочинський ярмарок“ вдався і з вокального боку: хоч у виставі більшість ролів розподілено серед молоді, однак, через те, що у всіх виконавців були добрі і свіжі голоси, з музичного боку вистава теж вдала.

Щоби збільшити й поліпшити музичний бік вистави, перед 2-ю дією вставлено відому симфонічну картину Мусоргського „Ніч на Лисій Горі“, що її блискуче провів диригент оперового оркестру Л. П. Штейнберг.

Уся вистава — яскрава, барвиста, радісна.

У музичному житті української столиці „Сорочинський ярмарок“, безумовно, — велика подія.

І. Гуркельтауб.

Хівря та Черевик.

„Пухкий пиріг“

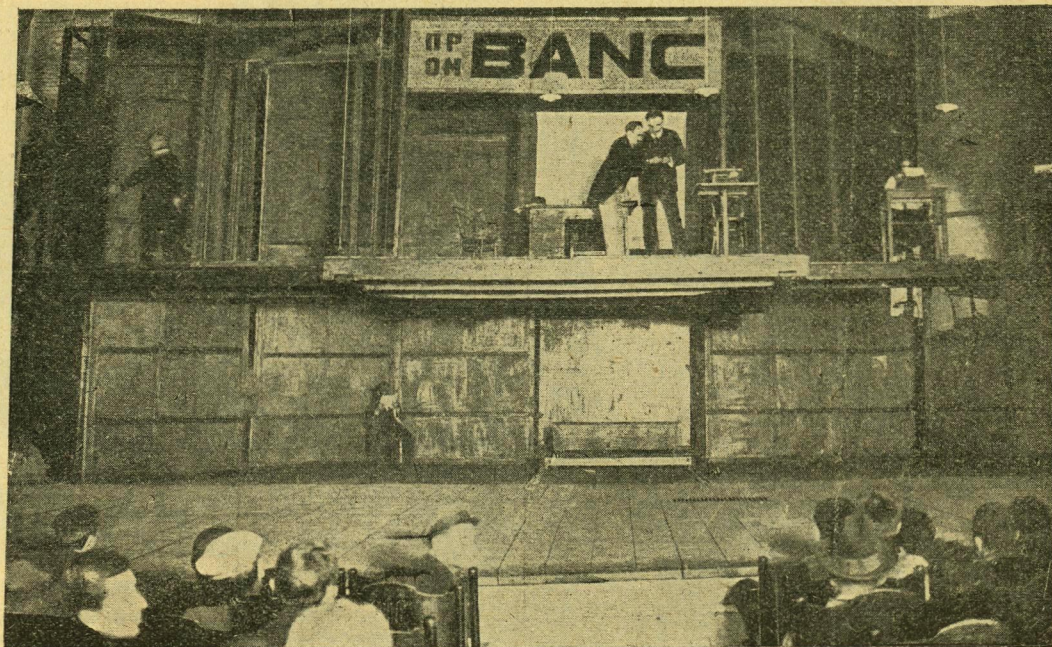
Другий сезон свій у Харкові „Франківці“ почали перекладною п'єсою Ромашова „Пухкий пиріг“. Торік у Москві п'єса ця наробила великої бучі. Багато суперечок, багато паперу, багато чорнила витрачено було з приводу цього „пирога“ і все-ж таки начинити його смачною начинкою нікому не вдалося. „Пухкий пиріг“ так і зостався порожнім, не зважаючи на найстаранніше намагання режисури надати йому гостроти конструктивною постановкою.

До банку, що має на чолі червоного директора, прилипає компанія завзятих спекулянтів — „дільців“. Головна особа в цій компанії — спритний, меткий, зовсім не солідний, хоч і рекомендований за Наполеона від спекуляції, Рак.

Виростають фіктивні капітали, на них будуються „великі“ підприємства. Ракові щастить придбати до себе віру червоного директора. Він одержує в банкові відповідальну посаду, використовує своє становище на різні махинації.

Директор довіряє Ракові. Енергія і спритність цього останнього скоряє директора. Крім того безвільний директор захопився танцюристкою Рітою. Йому майже не до банку тепер. І поки директор розважається з Рітою, Рак не зівас, Рак якнайбільше використовує своє становище... А кінець? — Кінець такий як взагалі буває в таких випадках: компанію „ділових“ людей — під суд, директора — під суд. У п'єсі Ромашова є й „жертва“ — це дружина директора. Якоюсь смутною, блідою тінею вона проходить у п'єсі. Покинена чоловіком, що закохався в танцюристку, підчас „катастрофи“, коли всі стали чужими, а танцюристка просто пішла собі геть, вона простягає чоловікові руку. Ця зворушлива ідилія завершує п'єсу.

Дешевими річами, сантиментами, неокровністю начинено „Пухкий пиріг“. Дуже схоже на те, що мотив „пирога“ взято з натури, з процесу Краснощоків видатного революційного діяча Сибіру, що скінчив свою кар'єру тюрмою за банківські махинації. Життя показало широкий розгін, піднесення і на-

Рак у кабінеті директора.

неповіривши текстові автора, (та-ж й ніхто не повірить!) відкинув думку про „Наполеона“ і виобразив усіх цих Раків, Обридайлових, „американських представників“, то-що мизерними крутіями. А червоного директора?

То що-ж, коли він міг повірити Ракові, коли танцюристка

найбільше використовує своє становище... А кінець?—Кінець такий як взагалі буває в таких випадках: компанію „ділових“ людей—під суд, директора—під суд. У п'єсі Ромашова є й „жертва“—це дружина директора. Якоюсь смутною, блідою тінею вона проходить у п'єсі. Покинена чоловіком, що закохався в танцюристку, підчас „катастрофи“, коли всі стали чужими, а танцюристка просто пішла собі геть, вона простягає чоловікові руку. Ця зворушлива ідилія завершує п'єсу.

Дешевими річами, сантиментами, недокровеністю начинено „Пухкий пиріг“. Дуже схоже на те, що мотив „пирога“ взято з натури, з процесу Краснощокіна видатного революційного діяча Сибіру, що скінчив свою кар'єру тюрмою за банківські махинації. Життя показало широкий розгін, піднесення і нагальний занепад, а Ромашов взяв копію, бліду, неправдиву, нецікаву. Не вийшло ніякого Наполеона—вийшов просто мизерний шахрай, і тому чесний червоний директор неправдоподібний, надто наївний: ба й справді, чи-ж може серйозна людина серйозно повірити Ракові?

У театрі Франківців до „Пухкого пирога“ поставилися, як і слід ставитись. Режисер Глаголін оправив цю сіреньку побутову п'єсу в конструкції, надав їй комедійного характеру і,

Танок Ріти Керн.

То що-ж, коли він міг повірити Ракові, коли танцюристка

Арешт Обридайла.

могла закрутити голову,—що-ж крім простодушного, трохи нестямного і, спасибі режисерові, не дуже дурну людину можна було виобразити? Правда, дуже огидалася, дуже протестувала п'єса проти конструкцій. Побутовим характером своїм нескладається вона в мудровані, рухомі надбудови. Легше дихати було-б їй у реалістичній обстанові, без рухомих кол та рухомих драбин. Крім Рака у п'єсі нема типів, нема яскравих місць, нема соковитого побуту. Є трохи комедійного матеріалу. Оце й усе.

В. Ів.